

Vota sa, vota dretà

Hi ha estudis mèdics que aporten conclusions sorprenents i discutibles: votar conservador facilitaria, segons dos investigadors britànics, tenir millor salut. Tres autors americans, per la seva banda, han criticat els estudis que relacionen religió i salut.

Sens dubte, hi ha estudis científics que deixen entreveure la ideologia dels autors. Què podem dir-ne, del que es va publicar el desembre del 1996 al prestigiós *British Medical Journal*, signat per un geògraf i un epidemiòleg de Bristol? Segons aquest estudi, votar els conservadors implicava un millor estat de salut, quan decidir-se pels laboristes semblava associat a una mortalitat més elevada. Per als investigadors, la decisió del vot tenia més influència que no pas l'estatut socioeconòmic de l'individu.

No hi ha dubte que, si es confirmava, un estudi així seria propaganda política d'efectes devastadors. Qui es resistiria a votar la dreta, si això li havia de proporcionar un estat més saludable? Imaginem que abans de la jornada de reflexió de les eleccions vinentes algú tregui a la llum aquests resultats científics. Els votants de dretes convençuts se sentiran més confortats, i els de les altres opcions es plantejaran neguitosament si fer cas de la ideologia i de la reflexió o del pragmatisme sanitari.

Aquests dos investigadors varen analitzar els resultats de les eleccions generals del 1983, 1987 i 1992 a Anglaterra i Gal·les. I varen trobar una clara correlació entre vot conservador i esperança de vida. És a dir, a les circumscripcions on guanyava la dreta, la gent tenia millor salut. I per evitar que els criticuessin de no haver tingut en compte més factors, varen estudiar l'anomenat índex Townsend sobre el nivell de vida, que considera el fet de no tenir feina ni cotxe propi, viure en una casa sobrehabita-

da, haver de recórrer a subvencions per a menjadors escolars gratuïts i més factors. Segons aquests dos investigadors, els resultats mostraven que era encara pitjor viure on voten laborista que no pas tenir unes condicions socioeconòmiques baixes.

Però els estudis mèdics impliquen buscar relacions causa-efecte. No perquè dues coses augmentin correlativament han d'anar per força relacionades causalment. I no resulta gaire lògic pensar que votar conservador és bo per a l'organisme per ves a

que voti laborista— pugui tenir més salut i una vida més llarga. Una cosa que no es pot pas dir de les zones industrials. En tot cas, caldria que aquests dos investigadors prosseguissin les indagacions per esbrinar quin mecanisme actua tan beneficiosament en l'organisme quan votes la dreta.

Religió i salut. Certs estudis mèdics no esmenten la política, sinó la religió. I les qüestions de fe són encara més delicades. Hi ha una bona pila de recerques que estableixen correlacions entre el fet de ser religiós, d'anar a l'església o de resar, amb una millor salut. El mes de febrer passat tres investigadors nord-americans varen publicar una revisió crítica d'aquests treballs a la prestigiosa revista *The Lancet*. En primer lloc, explicaven que la relació entre fe i salut està ben arrelada entre els pacients i entre els metges. Una enquesta feta el 1996 a mil nord-americans i publicada pel diari *USA Today* mostrava que pel 79% dels enquestats la fe espiritual pot ajudar la gent a guarir. I una enquesta feta també el 1996 a 296 facultatius durant el congrés de l'Acadèmia Americana de Metges de Família mostrava que el 99% estaven convençuts que les creences religioses poden guarir i el 75% pensava que les pregàries també podien ajudar al restabliment d'un malalt.

Tots tres autors comenten, respectuosament, aquests estudis. I troben que des del punt de vista metodològic són mal fets o amaguen dades. Cap estudi epidemiològic no pot deixar de banda paràmetres com edat, sexe, ètnia, estatus socioeconòmic, factors

Segons l'estudi era encara pitjor viure on voten laborista que no pas tenir unes condicions socioeconòmiques baixes.

saber quins mecanismes fisiològics... Probablement, hi ha algunes altres explicacions. Una bona part dels votants conservadors deuen tenir accés a una atenció mèdica de més qualitat, deuen poder fer una vida més saludable, deuen ser afectats per menys problemes ambientals. A més, l'estudi concernia zones geogràfiques i no individus —per tant, els efectes eren pel fet de viure on guanya un cert partit i no per allò que un hom vota—. No sembla estrany acceptar que allà on guanya la dreta la gent —encara

ambientals, etc. I molts d'aquests treballs, en canvi, no han calculat el possible biaix que introduirien aquest factors.

Aguns treballs són tan concrets que serveixen de ben poc a la població general. Així, n'hi ha que destaquen la menor mortalitat de les monges o dels monjos benedictins i de la trapa. La disciplina de vida d'aquestes persones les fa poc predisposades a certes malalties. D'una altra banda, individus pertanyents a certes faccions religioses ortodoxes tenen també unes consignes tan estrictes que els allunyen de factors de risc. Tot això fa que les dades no siguin extrapolables a la població general.

Estudis fets amb grups més amplis relacionen l'assistència a l'església amb un nivell de salut o amb una incidència d'infarts menor. En aquest cas, també cal, segons els autors crítics, trobar els cofactors que poden influir-

hi. Així, les persones que van a l'església tenen una activitat a fer, surten de casa. I això ja es revela com un element positiu per a la salut. D'una altra banda, la gent que no va a l'església per dificultats de mobilitat té un estat de salut menys bo.

A l'hora d'estudiar l'impacte que poden tenir aquests estudis, els autors alerten sobre possibles efectes negatius: si, a una persona, li fan creure que un estat de salut deficient prové d'una conducta religiosa incorrecta, pot augmentar el seu sentiment de culpabilitat, que pot tenir efectes perjudicials en una possible recuperació. A més, el fet d'introduir judicis morals en les malalties permet d'atribuir problemes a conductes incorrectes. Pels autors, això té reminiscències d'investigacions avui descreditées, com les que suggerien que grups ètnics diferents "mostren nivells diferents d'integritat moral, in-

tel·ligència o algunes altres mesures de consideració social".

Els autors acaben manifestant que, fins i tot en els millors estudis, la relació entre religió, espiritualitat i salut és feble o inconsistent. I demanen que els metges se situïn en un punt intermedi entre el de rebutjar radicalment que la religió o la fe puguin ser benèfiques per a algunes persones i el de pensar que els metges haurien d'induir el pacient a una certa activitat religiosa. Per això, demanen precaució tant a l'hora de fer estudis i treure'n conclusions com a l'hora de fer recomanacions relacionades amb la fe.

Una relació, entre fe i salut, que tampoc no es pot descartar. Però que, com tot en medicina, cal demostrar —o refutar— acuradament. Per evitar instrumentacions ideològiques —en l'un sentit o l'altre— d'aquests estudis.

Xavier Duran

Segons un estudi, les monges i els frares tenen una esperança de vida més llarga.

Sembla que la seva vida disciplinada les allunya de determinades malalties.